

Анфілада

Олена Демір

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Пролог

Мене дратує правда. А ще більше, як люди за нею упадають. Хіба хтось знаходив у правді втіху і підтримку, яку здатна подарувати вигадка? Коли холод і страх прохромлюють тіло крижаними стрілами, тільки рятівна вигадка може прийти на допомогу.

Ким я тільки не була, опинившись в дитячому будинку. Принцесою, яку вкрала у мами зла відьма, а може, цигани з кочівного табору, вони відвезли мене аж на край світу, але мама обов'язково з'явиться. Вона ж колись була. Однак відомостей про неї зовсім мало — прізвище та рідкісне ім'я з особової справи, декілька світлин, які зафіксували її візити в дитячий будинок. Обличчя майже не видно, на мамі завжди висіли інші діти, не випускаючи з обіймів, це грало на нервах тоді, і псує кров тепер, коли я переглядаю поцуплені з теки знімки.

Історія мого походження завжди не давала спокою, з часом вона ускладнювалась, обростала новими подіями і персонажами із уже не дитячих книжок. Можливо, я донька куртизанки і бандита, коханою була історія про те, що мама шпигунка і загинула при виконанні секретного завдання. Зрештою всі фантазії звелися до її загибелі. Так легше було пояснити її зникнення і приспати бажання знати правду.

Перед школою сиріт з дитячого будинку розподіляли в інтернати, і це була межа, за якою втрачалась надія. З інтернатів рідко забирають в родини. Але мені пощастило, яскраве сонце зійшло на небосхилі і поцілувало маківку. У величезному всесвіті для мене віднайшлися батьки, а разом з ними справжня бабуся, власна кімната, нове прізвище, подарунки на дні народження і багато-багато радості. Мене взяли за доньку прийомні батьки.

Толік і Соня, на перший погляд, були звичайними людьми, але мали особливу суперсилу. Варто було їм взятися за руки, як ритм

їхнього дихання змінювався, прилаштовуючись одне до одного. А коли ці двоє обіймались, то складались у живий паз, який пульсував і змінював простір навколо. Батьки кохали одне одного з такою силою, що здавалось — злегка помирили, коли їм доводилось розлучитись хоча б ненадовго. Обіймаючи їх обох, я відчувала як свідомість тамує сумні спогади і збляклі фантазії. Для усіх, хто не знав правди, я була наслідком цієї неймовірної любові. Чого іще бажати...

У 2014 на Сході почалася війна, і наше життя змінилося. Загинув брат мого батька, він був військовим. Здавалось, бабуся не переживе його смерті. Після кожної жакливої новини зі Сходу наша реальність розпадалась на дрібні частки, і відновлювалась зовсім в іншому вигляді. А у 2022-му на Україну полетіли ракети, і мій власний рай перетворився на пекло. Тато записався в тероборону і переїхав на полігон для посиленних тренувань, мама відвідувала курси екстреної медицини, але роботу не покинула, вона працювала медсестрою в поліклініці. Мене відвезли до бабусі, адже тато готувався відбути з дня на день у складі новоствореної бригади туди, звідки тисячами прибували біженці, а мама з цивільної медсестри поспішала стати парамедикинею.

На моє шістнадцятиліття ми з бабусяю їли яблучну шарлотку і переглядали новини. Я уже не пам'ятала коли новини були без війни, і не знала людей, яких вона не торкнулась.

Бабуся, переживаючи за батьків і постійну небезпеку, не спала ночами, а зараз після чаювання і приємних спогадів задрімала на канапі. Я вкрила її тоненькою ковдрою і тихо вийшла на ганок. Тільки б не завилася сирена, нехай поспить.

На садовому столику лежали яблука і горіхи, в скляному келішку трохи свіжої шипшини, я висипала її на глиняне деко і пройшлася пальцями по лискухих ягодах. Вона ще встигне пров'ялитись під лагідним сонцем. Взимку бабуся дістане її з

полотняної торбинки і приготує чай. Ми питимемо його разом, і літо, яке у нас відібрали, повернеться блакитним небом і квітучими полями. Все навколо нагадувало про батьків. Чим далі заходило в осінь, тим частіше сум накочував хвилями і лише зрідка відступав.

З поштової скриньки на траву випали рекламні буклети, і я згадала, що давно її не перевіряла. Дістала лист з пенсійного фонду, рахунки за електроенергію і цупкий конверт кремового кольору. Найбільше здивувало те, що він призначався мені. Наша адреса акуратно виведена українською, а зворотна — італійською, в кінці латиницею ім'я з особової справи. Те саме, рідкісне.

Вражена раптовістю відкриття, в глибині душі я не здивувалась. Скільки себе пам'ятала, мала передчуття, або навіть знання, що через свою звичність не потребують словесного формулювання — це колись відбудеться. А у той момент, розглядаючи два аркуші паперу, збагнула, що відчуття втрати, туги, самотності, яке завжди було зі мною і віддаляло від інших людей, — нарешті має пояснення. Справа в моїй мамі.

Колись я була донькою іншої жінки.

Я пояснювала її зникнення смертю, але вона жива.

Хто ж я тепер для неї? І ким є для мене вона?

Не знаю скільки часу я провела на ґанку, дочитавши листа. Важкі думки обплутали мене, як павутина. Колись давно я мріяла дізнатися правду, ця думка була нав'язливою і переслідувала мене. З тих пір минуло багато років, у мене з'явилася родина, спрага дізнатись правду відступила, а з часом настільки затихла, що далася про себе забути. Але цей лист перевернув у мені все, і дивне відчуття прокинулось. Воно стрімко росло всередині, я відчувала його фізично, щось холодне в районі шлунка. Знайоме хвилювання пульсувало у скронях і чіпкою хваткою здавлювало горло.

Коли я нарешті підвелась, вже почало темніти. Бабуся поралась на кухні, перебуваючи в гарному настрої, короткий сон пішов їй на користь. Відмовившись від вечері, я пішла до своєї кімнати. Лист все ще був у мене в руках. Сівши за стіл, почала обдумувати ввічливі фрази, щоб відмовитись від зустрічі з мамою, яка колись мене народила. Мені було простіше мати з нею справу як з померлою, тоді як з живою я не знала, як поводитися. Цей висновок, мабуть, не варто згадувати в листі.

Згодом закинула початого листа і взялась за книгу. Час перед сном я завжди присвячувала читанню, занурюючись в інший світ. Але в цей вечір книга не спрацювала. «Я можу дізнатися правду...» — шепотів голос, і від нього ніде було подітися. Пововтузившись без сну до опівночі, помітила, як місячне сяйво повзе кімнатою до столу, обмацує предмети, книги, лягає пласкою плямою на кремовий конверт з гострими кутиками.

У напівсні мої спогади змішались з фантазіями, пережите з почутим, ось я уже простую чужим містом, розштовхуючи людей, а насправді важке повітря навколо себе. Виринаючи з липкого марева, хапаюсь за свідомість і намагаюсь зрозуміти кого я шукаю, одночасно даю опір власним думкам і бажанням. Ось жінка з натовпу мовчазних людей повертає до мене голову, й одразу вивищується над усіма, оживає. Золотаве волосся, плавно окреслені високі вилиці, ідеальні пропорції обличчя, шкіра випромінює м'яке світло. Її вроду можна було б назвати спокійною, якби не очі кольору м'ятних льодяників — живі, глибокі, як відблиск зеленої крони в лісовому озері. Я намагаюсь пригадати, яку книгу читала перед сном й усвідомити, чи моє тіло досі перебуває у ліжку. Несподівано рев сирен повітряної тривоги розтинає простір. Ось і все, загрозлива реальність знову краде сни у мого міста, а мобільний додаток стверджує, що у всієї країни. Сусіди прокинулись. Не наші, а ті, «за поребриком». Потрібно бігти в укриття.

Тато в перших боях отримав контузію, а за два місяці важке поранення під Ізюмом. Він ще не знав, що вижив, перебував у комі, а мама вже була поряд. Вона спочатку рвонула туди, де його поранило, в зону бойових дій, але не доїхала. Військові затримали. Її потрібно було фізично затримати, бо зупинятись сама вона не збиралась.

Потім оселилась під дверима палати. Лікарі радили не плекати ілюзій, ногу не вдалось врятувати, мало шансів на те що виживе, а вона вдавала, що не розуміє, і кричала на них і на Бога. А потім схопила його за бороду і переконала повернути її коханого. Коли тато вперше після поранення прийшов до тями, то побачив її обличчя. Коли я думаю про це, у мене сльози течуть струмками. Приїхати мені не дозволили, шпиталь занадто близько до зони бойових дій.

Про мою евакуацію до Європи думали давно, ще на початку повномасштабного вторгнення. Я опиралась з усіх сил, сердилась, доходило до істерик, понад усе мені хотілося бути з ними у ці важкі часи. Поки не всі мої друзі виїхали, я мала аргументи, але з кожним днем їх ставало менше. Якось тато зателефонував зі шпиталю і надтріснутим, але таким рідним і люблячим голосом почав зі мною говорити. Розповів, як багато втратив на цій війні, але збирається продовжити боротьбу. Спочатку відновиться в Україні, поїде на протезування в Ізраїль, потім долучиться до команди інженерів і розроблятиме дрони. Це війна дронів, а не людей, і хто скоріше це збагне, той і здобуде Перемогу.

— Мене ніщо не зупинить, Юльцю, окрім... — тато на мить зупинився, — якщо з тобою щось станеться, вся моя боротьба втратить сенс, і тоді я зламаюсь...

У той момент я зрозуміла, що не маю вибору. Нехай краще ресурси моїх батьків ідуть на Перемогу, а не плавляться від хвилювання за мене. Ще за три дні приїхала мама. Вона помітно

схудла і змарніла за останні місяці, на вилицях грав нездоровий рум'янець, тільки її прекрасні карі очі горіли ентузіазмом, вона раділа, що тато потрапить на програму протезування в Ізраїль, і що я нарешті їду в безпечне місце. Як же егоїстично, з мого боку, було так довго їх мучити. Батькам залишилось умовити бабусю, але тут без варіантів, я знала, що вона нікуди не поїде.

На вибір я мала три локації — поїхати в Польщу до маминої подруги, в Чехію до татових родичів, або скласти іспит і спробувати вступити до ІТ-коледжу в Нідерландах, вони виділили 100 безоплатних місць для абітурієнтів з України. Якщо уважно перечитати програми для українських біженців, можна було б знайти ще щось. Світ відкрив свої двері для українців, люди з цивілізованого Заходу допомагали і щиро бажали накидати на шальки терезів людяності, щоб врівноважити те жахливе зло, яке творив з Україною оскаженілий «братський» народ. До іспиту в коледжі залишався місяць, то ж обрали спочатку Польщу. Мені було байдуже, куди їхати, яка різниця, де скніти, якщо батьки з бабусею залишаться в небезпеці.

Коли я вирушала в дорогу, був звичайний день, не рахуючи пронизливого виття сирени. Перевірила валізу, похапцем закинула декілька улюблених книжок, подумавши, дістала з шафи «Ґолема» Ґустава Майрінка, він неабияк підходив до мого настрою, і поклала в наплічник для читання в дорозі. Мені давався шанс поїхати туди де немає війни, звуків сирени і новин про прильоти, але настрої був гнітючим. Я стримала сльози, прощаючись з бабусею вдома, але на автостанції, схопившись за маму, не могла від неї відірватись. Вона гладила мене по спині, тихенько нашіптувала:

— Ти скоро повернешся, котику, обіцяю. Вивчиш іноземну мову, наберешся нових знань і повернешся. Чувш? У нас буде багато роботи після Перемоги. Потрібно вірити в краще, завжди потрібно вірити...

Автобус м'яко рушив з платформи, а мені ще довго стояли у вухах мамині слова про віру в краще. Вона своїм прикладом щодня демонструвала, як жити і вірити. І я так зможу. Як все-таки мені пощастило з батьками! Витерши сльози, я стала дивитися у вікно, розглядати попутників і налаштовуватись на нове життя, яке почнеться вже завтра.

Поспавши трохи і перекусивши канапками, я відчула деяке полегшення і дістала «Ґолема». Зсередини книжки випав лист кремового кольору, про який я давно не згадувала. Байдуже переглянула слова, уміло складені в рядки, відмітила, що вони не справили на мене такого враження, як першого разу. Більш того, зараз цей лист здавався мені абсолютно недоречним. Бажання дізнатись історію свого походження, яке мучило мене все життя, було поховане під пластами інших сильніших емоцій. Я думала про батьків, про татову реабілітацію, про Перемогу, після якої зможу повернутись. Фантоми минулого здавалися у той момент збляклими і непереконливими.

Наостанок глянувши на листа, намірилась відправити його в торбу зі сміттям, але мою увагу привернув дрібний шрифт після слів прощання. Увесь лист написаний від руки, тільки цей рядок набраний на комп'ютері. Дивно, щоб ідеально розмістити друковані слова під рукописним текстом, необхідно було спочатку їх видрукувати, а потім вже писати. Ці дії мали сенс лише в тому випадку, якщо друкований рядок ніс у собі щось дуже важливе. Я не помітила його першого разу, бо читала лист в потемках на ґанку. І зараз майже не розрізняла слів. За допомогою ліхтарика з телефону вдалось розгледіти посилання на Google Doc. Просканувавши посилання, я ввела його в рядок пошуку. Підтягнувся файл на 360 сторінок з доступом до завантаження. Це була історія жінки з рідкісним ім'ям з моєї особової справи. Судячи з років, указаних в короткій передмові, вона брала початок задовго до мого

народження. Нічого собі! Кров застукала в скронях. Що там може бути на майже чотирьох сотнях сторінок? Я оглянула салон, сусідка, що сиділа поряд, втишившись, задрімала, іншим пасажирам не було до мене діла, в автобусі пригасили світло, до зустрічі з маминою подругою не менше восьми годин. А у мене в руках ключ до минулого, яке завжди не давало спокою. Скільки разів я планувала похоронити його, оплакати і нарешті відпустити. Але воно виявилось сильним і живучим. Тим часом файл завантажився. Декілька хвилин я зволікала, відчуваючи хвилювання від наближення чогось незворотного, того, що назавжди змінить моє життя, але врешті цікавість перемогла, і я тремтячими пальцями натиснула «відкрити файл».

Для мене слова бачити і читати давно мали однакове значення, тож зручніше умостившись, я занурилася в текст на екрані.

...

Далі — у повній книжці «Анфілада».
nashaknyga.com.ua